

m y ś l t e o l o g i c z n a

DENIS EDWARDS

JAK DZIAŁA BÓG?

Przekład
Marek Chojnacki

Wydawnictwo WAM
Kraków 2013

Spis treści

PRZEDMOWA	5
WSTĘP	7
1. OBRAZ WSZECHŚWIATA, JAKI ODSŁANIA PRZED NAMI NAUKA ...	13
Wszechświat ewoluujący na wszystkich poziomach	15
Wszechświat określony przez wzorce relacji	17
Wszechświat, w którym procesy przyrodnicze zachowują własną autonomię	19
Wszechświat ukierunkowany	21
Koszty ewolucji	25
2. DZIAŁANIE BOGA W WYDARZENIU CHRYSYUSA	29
Działanie Boga w pojęciu Jezusa: królestwo Boże	29
Przypowieści o działaniu Boga	31
Uzdrowienia	33
Dzielenie stołu z grzesznikami	35
Wspólnota uczniów	36
Działanie Boga według Jezusa	39
Działanie Boga w świetle całego wydarzenia Chrystusa	40
Bóg, który z miłością czeka na stworzenie	41
Miłość Boga podatna na zranienia	45
3. STWORZENIE JAKO SAMOUDZIELANIE SIĘ BOGA	50
Konkretny i historyczny charakter aktów Boga	51
Bóg stwarza i udziela siebie samego	54
Bóg umożliwia powstawanie nowych istot w ewolucji i uzdalnia do stawania się	59
Nieinterwencyjność działania Boga	62
Bóg umożliwia bujny rozwój autonomii stworzeń	64
Bóg, działając, akceptuje ograniczenia procesów stworzonych	66
Bóg stwarza poprzez prawa i przypadek	69
4. SZCZEGÓLNE DZIAŁANIE BOGA	74
Szczególne akty opatrnościowej opieki nad stworzeniem	75
Ujęcia problemu szczególnych aktów Boga	76

Bóg działa poprzez przyczyny wtórne	80
Szczególne akty Boga w procesie ewolucji	83
Dynamizm i ograniczenia stworzeń wyznaczają granice szczególnych aktów Boga.	84
Szczególne akty Boga w życiu łaski.	85
Doświadczenie Ducha Świętego	85
Opatrzność osobowa	87
Łaska, która burzy zastany porządek	90
Szczególne akty Boga w historii zbawienia	91
Pośrednictwo rzeczywistości stworzonej.	91
Sakramentalna struktura szczególnych aktów Boga	93
Wnioski.	94
5. CUDA I PRAWA PRZYRODY.	96
Cuda Jezusa	97
Godność przyczyn wtórnych według Tomasza z Akwinu.	100
Prawa przyrody	104
Ujęcie teologiczne	108
6. BOSKI AKT ZMARTWYCHWSTANIA	112
Zmartwychwstanie: wolny akt Boga, dokonany wewnątrz stworzenia i nadający mu najgłębszy sens.	113
Kluczowy wyraz samoudzielania się Boga	113
Chrystologia ewolucyjna	115
Sakrament zbawienia	116
Zmartwychwstanie jako przemiana ontologiczna	118
Zmartwychwstanie aktem Boga wyrażonym w stworzeniu poprzez przyczyny wtórne	121
Doświadczenie Chrystusa zmartwychwstałego we współczesnej nam wspólnocie chrześcijańskiej	123
Ukazywanie się Jezusa po zmartwychwstaniu	124
Eschatologiczna przemiana stworzenia	126
7. ODKUPIŃCZY AKT BOGA: PRZEBÓSTWIAJĄCA PRZEMIANA	130
Odkupienie i przebóstwienie poprzez wcielenie: teologia Atanazego.	132
Relacja między Bogiem a stworzeniem	133
Kluczowa rola śmierci i zmartwychwstania Chrystusa.	137
Przebóstwienie Chrystusa	138
Dalsze pytania pod adresem teologii odkupienia, w której zbawienie to przebóstwiająca przemiana.	143
Przebóstwiająca przemiana człowieka	143
Przebóstwiająca przemiana materialnego wszechświata.	146
Przebóstwiająca przemiana świata biologicznego	149
Uczestnicząca teologia odkupienia.	151

8. ODKUPIENICZY AKT BOGA: EWOLUCJA, GRZECH PIERWORODNY I BARANEK BOŻY	153
Mechanizm kozła ofiarnego.....	153
Teoria ewolucji a pojawienie się człowieka	156
Pierwotna łaska i grzech pierworodny w historii ewolucji	160
Kres mechanizmu kozła ofiarnego i początek nowego stworzenia	164
9. OSTATECZNE SPEŁNIENIE: PRZEBÓSTWIAJĄCA PRZEMIANA STWORZENIA	169
Nadzieja na to, czego nie widzimy: Bóg jako absolutna przyszłość	170
Nadzieja dla całego stworzenia w Nowym Testamencie: Rz 8, 18-25	173
Nadzieja dla wszechświata w tradycji patrystycznej: Maksym Wyznawca ..	177
Przebóstwienie wszechświata: Karl Rahner.....	179
Przebóstwienie materii.....	180
Radykalna przemiana.....	183
Realna ciągłość	185
Nadzieja dla zwierząt	187
10. MODLITWA WSTAWIENNICZA	195
Bóg chce naszego udziału	196
Dzielenie się tym, co dla nas ważne, z Tym, którego kochamy.....	199
Powierzenie siebie Bogu.....	202
Modlitwa jako pragnienie Boga	204
Podsumowanie	207
INDEKS OSÓB	209
INDEKS RZECZOWY	211